

วัดศรีชุม (มหานิกาย)

ဝိဇ္ဇာ ကျောင်း

WAT SRI CHUM

โบราณสถานศิลปะพม่าที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

The Biggest Burmese Buddhist Traditional Temple in Thailand

198 Dhippawan Road, Lampang City, Thailand 52100

Tel. / Fax. : +66(0)-5422-3769 Mobile +66(0)-1366-0487

"Sri Chum" in northern Thai language means "Bodhi (Banyan) Tree"

This is the Biggest Burmese Buddhist Traditional Temple in Thailand and is known to have been built by a rich Burmese in 1890. Important monuments to be found in this temple is a Golden Stupa (Pagoda) enshrining Buddha relics brought from Burma in 1906.

A Vihara (chapel) is enshrining a Burmese-styles Buddha image. The chapel is constructed of wood and bricks, and has roof with pointed wooden eaves. The double-side staircase alcoves, articulately designed with perforations, are made of teak. Inside the chapel are mural paintings depicting scenes of the Lord Buddha's life as well as a draft of the temple's construction plan.

This sad 'vihara' (chapel) of Wat Sri Chum, most of which was tragically razed by fire in January 1992 (B.E. 2535). Once one of Thailand's finest examples of Burmese temple architecture, little remains of the 'vihara' except blackened porches over the two flights of steps which led up to the building.

Rumour has it that the fire was started by a monk accidentally setting his blanket alight by sleeping too close to an electric fire. The temple has tried to find financial support towards the reconstruction of the vihara (chapel) so that its former grandeur can be restored to the fullest possible. However, this process would require a large financial donation from faithful believers and The Royal Kingdom of Thailand, Fine Arts Department.

Back to the former magnificent year of 1900 (B.E.2443) Wat Sri Chum is one of the most interesting Burmese temples. This temple was built on the site of an ancient temple. At the beginning, it consisted of only a "sala" (an old rest house), a well, and a many numbers of sacred bodhi (banyan) trees, with no cell/quarter or resident monk in charge.

Since there were a great number of sacred bodhi (banyan) trees growing around the temple, the villagers named the temple "Wat Sri Chum". As the sacred bodhi (banyan) tree is called "Sri" in Lanna dialect and "Chum" means to gather or to surround. Consistent with the meaning in Lanna, the temple is called "Nyaung-Wine Khaung" (Yong-Wai Jong) in Burmese.

At this ancient site, Kyaung Daga U Yo and his son-in-law, U Maung Gyi and his daughter, Me Liang Ponge, were granted permission from the governing prince at that time (Prince Nora-Nadhachai-Chawalit B.E.2430-2440 / A.D. 1887-1897) to begin the construction of Wat Sri Chum again in 1890.

At the beginning, in 1900, the main chapel "Vihara" of the temple with its tiers, roofs and spires was ordered by Kyaung Daga U Yo to be built of timber. Later, his son-in-law, U Maung Gyi, rebuilt it and replaced timber with bricks and plaster. The building, finished in 1901, was Burmese in style. Skilled Burmese carpenters from the city of Mandalay in northern Burma were brought over to build this vihara (chapel) temple with its various teak carving and decorations of delicately and exquisitely engraved wood. As for the walls, ceiling, and huge wooden pillars, they are exotically lacquered and covered with gold leaf.

More informations, please contact, Sayadaw U Sidhijodikarana (Luang Phor Chaleo) Sakkanyanoh, The Chief Abbot of Wat Sri Chum, Mobile # +66(0)-1366-0487 E-mail: srichumtemple@thaimail.com.

วัดป่า อิม จ. ลำปาง

เจ้าอาวาส พระครูพิทักษ์
๑๘๗-๑๘๔๕/๑๓๙

งานสถาปัตยกรรมพม่า - ไทยใหญ่ในนครลำปาง

การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรล้านนาตอนบนและอาณาจักรพม่า นั้น แสดงให้เห็นว่ามีเส้นทางการเดินทางระหว่างที่ราบลุ่มแม่น้ำวังตอนบน ที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนบนกับหัวเมืองสำคัญของพม่ามาตั้งแต่สมัยพญามังรายแล้ว

พุทธศตวรรษที่ 24 ศิลปะแบบพม่าพุทธามยุคหลังได้เผยแพร่ขยายมาทางเชียงใหม่ ซึ่งตรงกับกรกวาดต้อนครัวเรือนเชียงใหม่มาเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน ในสมัยพระยาภาวดี ดังนั้นช่างเชียงใหม่ก็นำศิลปกรรมแบบพม่าเลียนแบบพุทธามเข้ามายังล้านนาตอนบน ซึ่งในด้านของลวดลายปูนปั้นประดับแบบพม่านี้ได้ผ่านการวิวัฒนาการมามากแล้วจากอิทธิพลศิลปกรรมของอาณาจักรอื่น เช่น มอญ จีน อินเดีย เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นอิทธิพลทางศิลปกรรมที่มีบทบาทต่องานลวดลายประดับแบบพม่ามากนอกจากนี้ยังมีอิทธิพลจากลวดลายในสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกเข้ามาผสมผสานกับลวดลายแบบพม่า ซึ่งส่วนมากจะเป็นลวดลายใบไม้ ดอกไม้ หรือลายพันธุ์พฤกษาเป็นส่วนมาก 46 จากการศึกษาทราบว่ารูปแบบของสถาปัตยกรรมแบบพม่าในนครลำปางนี้ เป็นการสร้างขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2400 - 2460 เป็นส่วนมาก (ปี พ.ศ. 2400 ได้มีการสถาปนาพระราชวังเมืองมณฑลโดยพระเจ้าสิริบุญมาหรือธิบอร์พระเจ้าแผ่นดินพม่าองค์สุดท้าย หลังจากนั้นพม่าก็ตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษเมื่อปี พ.ศ. 2496) ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวนี้เป็นช่วงเวลาที่มีการติดต่อค้าขายไม้และการเข้ามาทำสัมปทานไม้ในบริเวณภาคเหนือระหว่างอังกฤษ เจ้าเมืองลำปางและคหบดีชาวพม่า โดยได้ใช้แรงงานจากพม่า (พม่าเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษในขณะนั้น) ในการทำไม้ เรื่องการสร้างวัดหรือสถานที่อันเป็นที่พึ่งทางจิตใจซึ่งมีคติที่ให้ความเคารพต่อธรรมชาติที่มีบุญคุณทุกอย่าง เมื่อคนมีอาชีพตัดไม้โค่นต้นไม้ในป่า ย่อมต้องขอขมาต่อธรรมชาติ หนทางหนึ่งก็คือการสร้างวัดเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ พร้อมกับอธิษฐานให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในป่าปกป้องคุ้มครองตนเองมิให้มีภัย ดังนั้นเมื่อคนพม่าเข้ามาได้ก็นำเอาศิลปกรรมแบบมณฑลเข้ามามีด้วย

อาคารสถาปัตยกรรมแบบพม่าโดยเฉพาะโบสถ์ จอมวิหารแบบพม่าและเจดีย์ส่วนใหญ่จะสร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ซึ่งได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ โดยพ่อค้าชาวพม่าที่เข้ามาประกอบการค้าในนครลำปาง อาคาร โบสถ์หรือวิหารครั้งไม้ก่ออิฐถือปูนจะมีลวดลายปูนปั้นประดับทั้งภายในและภายนอก สถาปัตยกรรมประเภทเจดีย์ และซุ้มประกอบเจดีย์ ก็เป็นอีกประเภทหนึ่งที่งานลวดลายปูนปั้นมีบทบาทมาก

ความเจริญของนครลำปางก้าวหน้ามาเป็นลำดับจนกระทั่งในช่วงยุคทองช่วงหนึ่งในปี พ.ศ. 2425 - 2440 สมัยเจ้าหนานทชัย-ชวลิตเจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 9 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 นครลำปางมีบทบาทเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญในฐานะของศูนย์กลางการค้าไม้สักภาคเหนือ โดยมีที่ตั้งอยู่บริเวณถนนตลาดเก่า (ภาคองค้ำ) ซึ่งมีอาคารพาณิชย์ ร้านค้าบ้านพักอาศัยของคหบดี ในสมัยนั้นโดยมากแล้วเป็นชาวพม่าที่เข้ามาทำธุรกิจค้าไม้ และได้ตั้งชุมชนที่ท่ามะโอ ณ ตำบลเวียงเหนือ ด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสนาจึงได้สร้างวัดศิลปะแบบพม่าไว้หลายแห่ง สถาปัตยกรรมแบบพม่านี้ได้เข้ามามีอิทธิพลในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ซึ่งพม่าได้เข้ามาผูกขาดการทำไม้ในภาคเหนือ จึงส่งไม้ไปขายยังภาคกลางและต่างประเทศ

ชาวพม่ามีคติอยู่ว่าเมื่อรวยแล้วต้องสร้างวัดหรือบูรณะวัดเก่า เพื่ออุทิศให้รุกขเทวดาที่อาศัยอยู่ในไม้ใหญ่อันถูกโค่นเพื่อเป็นการล้างบาป วัดแบบพม่าที่พบในลำปาง ได้แก่ วัดศรีชุม วัดป่าฝาง วัดจองคา วัดจองคำ วัดม่อนจำศีล วัดม่อนปู่ยักษ์ และวัดศรีรองเมือง ซึ่งสร้างวิหารเป็นรูปขอมปราสาทหลังคาซ้อน ศิลปะแบบเดียวกับพม่าและไทใหญ่ใน

เขตรัฐฉาน ดังเช่น วิหารของวัดศรีทองเมือง เป็นต้น เป็นวิหารจำหลักไม้ทำยอดหลังคาซ้อนเป็นชั้นๆ มีลวดลายจำหลัก ไม้ที่นิยมในสมัยรัชกาลที่ 6 เรียกว่าเรือนไทยคืดลูกไม้ หรือที่ฝรั่งเรียกว่า แบบขนมปังขิง (Ginger Bread) คือไม้ ฉลุที่ขายคาเป็นลายซ้อย ถูกไม้ช่องลมก็ฉลุรูปเป็นลายเช่นกันและยังมีลายฉลุตามส่วนต่างของอาคารอีกมากมาย เช่น ทางขึ้นวิหารวัดศรีชุมได้ฉลุลายหน้าจั่วได้อย่างวิจิตรเป็นการอวดฝีมือของช่างฉลุในยุคนั้นว่าทำงานอย่างประณีตซึ่งเป็นศิลปะพม่าผสมฝรั่งที่นิยมทำกันมากในภาคเหนือ

ประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนานมีความสำคัญและเจริญรุ่งเรืองด้านศิลปวัฒนธรรมเศรษฐกิจและการปกครองต่อ ๆ กันมาหลายยุคหลายสมัย ในส่วนที่เกี่ยวกับศิลปกรรมนั้น ทำให้จังหวัดลำปางมีแหล่งศิลปกรรมที่มีความสำคัญทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ชุมชนและโบราณคดีของท้องถิ่นมากมาย โดยมีรายชื่อวัดที่ทำการสำรวจในจังหวัดลำปาง ดังต่อไปนี้

1) วัดศรีชุม	อำเภอเมือง	2) วัดป่าฝาง	อำเภอเมือง
3) วัดจองคาไชยมงคล	อำเภอเมือง	4) วัดม่อนปู่ยักษ์	อำเภอเมือง
5) วัดม่อนจำศีล	อำเภอเมือง	6) วัดจองคำ	อำเภอเมือง
7) วัดพระเจดีย์ขาวหลัง	อำเภอเมือง	8) วัดพระแก้วอนเ้าสุชาคาราม	อำเภอเมือง
9) วัดท่ามะโอ	อำเภอเมือง	10) วัดป่ารวก	อำเภอเมือง
11) วัดพระบาท	อำเภอเมือง	12) วัดศรีทองเมือง	อำเภอเมือง
13) วัดสิงห์ชัย	อำเภอเมือง	14) วัดพระเจ้าทันใจ	อำเภอเมือง
15) วัดเขาแก้ว	อำเภอเมือง		

1. งานศิลปกรรม วัดศรีชุม

ในอดีตบริเวณวัดศรีชุมเคยเป็นที่ตั้งของวัดร้างเก่าแก่แห่งหนึ่ง ไม่มีกุฏิ ไม่มีพระสงฆ์ มีแต่ศาลาหลังหนึ่ง บ่อน้ำ และคันศรมหาโพธิ์ เรียกตามภาษาล้านนาว่า “ตันศรี” คำว่า “ชุม” มีความหมายว่า “ชุมนุมล้อมรอบ” จึงเป็นเหตุให้เรียกว่า วัดศรีชุม ในส่วนของชื่อวัดตามภาษาพม่ามีชื่อว่า “หญ่องไวจอง”

วัดศรีชุม เป็นวัดพม่าที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2433 โดยคหบดีชาวพม่า นามว่า จองตะก่าอูโย กับพ่อเลี้ยง อุหม่องฮีนและแม่เลี้ยงป้อมบริบูรณ์ ได้ทูลเกล้าขอพระราชทานุญาตจากเจ้าผู้ครองนครลำปางในสมัยนั้น (เจ้าหลวงนรนนทชัยขวลิศ 2430 - 2440) สร้างวัดศรีชุมขึ้นมาใหม่ในปีพุทธศักราช 2436 (ปีที่หยาดน้ำ หมายถึง) ซึ่งคิดตามชาวอังกฤษเข้ามาทำงานป่าไม้ในประเทศไทย เมื่อตนเองมีฐานะดีขึ้นจึงต้องการทำบุญโดยการสร้างวัดศรีชุมขึ้นในเขตตำบลสวนดอก จุดเด่นของวัดนี้เดิมอยู่ที่พระวิหาร ซึ่งเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ที่มีศิลปะการตกแต่งแบบล้านนาและพม่า หลังคาเครื่องไม้ยอดแหลมแกะสลักเป็นลวดลายสวยงามมาก วัดศรีชุมได้รับการจดทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อปี พ.ศ. 2524

ภายในวัดศรีชุมมีอาคารศาสนสถานที่มีรูปแบบอาคารอิทธิพลพม่า — ไต ที่มีความสำคัญและน่าสนใจเป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถแล่งประเภทของกลุ่มอาคารได้ดังนี้

จองวิหารยอดปราสาท

กลุ่มงานศิลปกรรมที่สร้างขึ้นบนพื้นที่เขตวัดเก่าแห่งนี้ ล้วนสร้างขึ้นตามแบบงานศิลปกรรมพม่า ซึ่งเกิดขึ้นราว พ.ศ. 2436 ในสมัยเจ้าหลวงนรนนท์ชัยขวลิตเป็นเจ้าผู้ครองเมืองลำปาง โดยมีคหบดีชาวพม่าชื่อ จอตะก่าอูโย พ่อเลี้ยงหม่องยีผู้เป็นลูกเขยและแม่เลี้ยงป้อมเป็นเจ้าศรัทธาในการก่อสร้างซึ่งจองวิหารแห่งนี้ได้สร้างขึ้นราว พ.ศ. 2443 และได้มีการบูรณะซ่อมแซมในช่วง พ.ศ. 2463 ดังได้ปรากฏหลักฐานจารึกเป็นภาษาพม่าด้านทางขึ้นจองแห่งนี้ว่า

“เจ้าศรัทธาจอตะก่าอูหม่องยี แม่ป้อมพร้อมบุตรทั้งหลาย เป็นผู้สร้างในปีศักราชพม่าได้ 1282”

งานช่างฝีมือที่สร้างขึ้นนั้นเป็นช่างที่มาจากเมืองมณฑลเยในสหภาพพม่า ลักษณะอาคารแบบเดิมนี้มีลักษณะเป็นอาคารสี่เหลี่ยมผืนผ้า 2 ชั้น มีหลังคาช่อปราสาททรงพม่า ถือว่าเป็นอาคารแบบพม่าที่สมบูรณ์และสวยงามมากที่สุด แต่ว่าอาคารนี้ได้ถูกไฟไหม้ในวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2539 โดยใช้ช่างจากกรมศิลปากร ในตัวอาคารใหม่แห่งนี้ยังคงมีงานศิลปกรรมบางส่วนที่หลงเหลือสมบูรณ์อยู่พอที่จะสามารถนำมาทำการศึกษาได้ คือ บานประตูเขียนลายคำ ลวดลายปูนปั้นประดับกระจกในซุ้มทางเข้าด้านหน้าของทั้ง 2 ด้าน

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของจองวัดศรีชุม

เป็นอาคาร 2 ชั้น โดยชั้นล่างเป็นอาคารก่ออิฐถือปูนเป็นห้องกุฏิที่พำนักของพระภิกษุ – สามเณร ส่วนชั้นที่สองได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนแรก เป็นห้องโถงกลางเป็นที่ประดิษฐานพระประธานภายในวิหาร

ส่วนที่สอง เป็นห้องด้านซ้ายซึ่งเป็นห้องกุฏิที่พำนักของเจ้าอาวาส

ส่วนที่สาม เป็นห้องด้านขวาขนาดห้องโถงกลางทั้ง 2 ข้าง ด้านหลังห้องโถงกลางเป็นระเบียงทางเดิน

ลักษณะอาคารนี้เป็นอาคารแบบยุโรป มีกรอบซุ้มประตูแบบตะวันตก ด้านนอกอาคารในส่วนบนประดับลายพวงมาลัยรูปปั้นไว้รอบอาคารซึ่งเป็นการนิยมนิยมตามแบบงานประดับของภาคกลางในสมัยนั้น และสร้างบันไดทางเข้าไว้ด้านนอกบริเวณด้านหน้าของห้องด้านซ้ายและด้านขวา ประดับด้วยงานแกะสลักไม้ประดับเป็นโค้งคิ้วไว้ด้านหน้าจั่วบนของของซุ้มมุขคลุมบันได

ในส่วนของชั้นหลังคาของวิหารของวัดศรีชุมนี้ แบ่งชั้นหลังคาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนแรก เป็นหลังคาทรงจั่วซ้อนชั้นแบบสถาปัตยกรรมใด คือ คลุมซ้อนชั้นตามแนวขวางของอาคาร สร้างเป็นหลังคาทรงจั่วซ้อนชั้นกัน 4 ชั้น

ส่วนที่สอง เป็นหลังคาทรงปราสาทแบบพม่า คือ สร้างเป็นช่อปราสาทซ้อนชั้นกัน 7 ชั้น มีซุ้มบันแถลงประดับไว้ทั้งสี่ด้านในทุกชั้น ซึ่งความงามของชั้นหลังคานี้เป็นเอกลักษณ์ของจองแห่งนี้ วัสดุที่ใช้สร้างส่วนใหญ่เป็นไม้แกะสลักผสมกับการฉลุสังกะสีประดับชั้นในช่อปราสาทแห่งนี้

อุโบสถ

อุโบสถหลังนี้ได้รับการก่อสร้างขึ้นพร้อมกับการสร้างจองวิหาร ซึ่งน่าจะใช้ช่างฝีมือกลุ่มเดียวกันกับช่างที่สร้างจองวิหาร ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของจองวิหาร อุโบสถแห่งนี้มีเจ้าศรัทธาในการก่อสร้างที่สำคัญคือ อู๋เย่โอง อู๋ส่วยอัดด์และแม่เลี้ยงป้อม ดังปรากฏในจารึกภาษาพม่าในรูปภาพของอู๋เย่โองในอุโบสถแห่งนี้ ได้กล่าวถึงการสร้างอุโบสถว่า

“อุโบสถที่วัดศรีชุมแห่งนี้ได้สร้างในศักราชพม่า 1263 เดือนมกราคม แรม 4 ค่ำ ในเวลา 11 นาฬิกา พระสงฆ์จำนวน 10 รูป ได้มาสวดเจริญพระพุทธมนต์อุโบสถแห่งนี้อยู่ไต่รุ่งอรุณด้วยทวยากอีก 5 ท่าน ได้ร่วมกันทำบุญสร้างในครั้งนี้”

อาคารแห่งนี้ต่อมาได้รับการบูรณะซ่อมแซมขึ้นในช่วงที่มีการบูรณปฏิสังขรณ์ของวิหารใหม่ขึ้นแทนหลังเดิมที่ถูกไฟไหม้ แต่เป็นการซ่อมแซมเพียงบางส่วน โดยเฉพาะชั้นหลังคาที่มีการทาสีทับขึ้นใหม่และมีการสร้างหลังคาคลุมทางเข้าด้านหน้าอุโบสถ แต่งานศิลปกรรมตกแต่งยังคงอยู่ในสภาพเดิม

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอุโบสถวัดศรีชุม

อุโบสถแห่งนี้สร้างเป็นแผนผังรูปกากบาท แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนแรก เป็นตัวอาคารทรงตึก ด้านนอกมีทางเข้าอยู่ทางทิศเหนือ

ส่วนที่สอง เป็นส่วนชานคา ซึ่งมีเสาไม้ล้อมรอบอาคารเพื่อรับน้ำหนักในส่วนของชานคาโดยเฉพาะ และแต่ละหัวเสานั้นได้มีการประดับลวดลายปูนปั้นเป็นชั้นคอบัวประดับกระจกัตคล้ายทุกต้น ด้านทางเข้าประดับโค้งคิ้วสร้างจากไม้แกะสลักเป็นรูปเรือเกาพันธุพิศุข ด้านในอาคารเป็นห้องสี่เหลี่ยมกากบาท มีห้องพระประธานตรงกับทางเข้า

ด้านบนเพดานห้องทุกช่อง ประดับตกแต่งด้วยลวดลายต่าง ๆ แบบพม่าผสมแบบตะวันตกโดยใช้วิธีเดินเส้นรักประดับกระจกัตเป็นลวดลายเรือเกาพันธุพิศุข นอกจากนั้นยังมีการประดับงานลายคำไว้ในบานหน้าต่าง เสาอุโบสถและในช่องว่างในลวดลายบนเพดาน

พระบรมธาตุเจดีย์

พระบรมธาตุเจดีย์วัดศรีชุม สร้างโดยพ่อเลี้ยงอุลันลิน บ้านท่ามะโอ ตำบลวังเหนือ เมื่อปี พ.ศ. 2492 ถือเป็นเจดีย์พม่าทรงลังกาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งปัจจุบันมีการตกแต่งด้วยการทาสีเจดีย์ทั้งองค์ รูปแบบองค์พระเจดีย์นี้เป็นแบบเจดีย์พม่าทรงลังกา องค์พระเจดีย์มีฐานบัวลูกแก้วอกไก่ทรงสี่เหลี่ยมเป็นส่วนล่างสุดในการรับน้ำหนักขององค์พระเจดีย์ทั้งหมด ลักษณะของฐานบัวลูกแก้วอกไก่เป็นแบบย่อมุมยี่สิบ ฐานดังกล่าวต่อขึ้นเป็นชั้นฐานบัวปากระฆัง ต่อด้วยองค์ระฆังคอดว่า จากนั้นเป็นบัลลังก์ย่อมุมสิบสอง ต่อด้วยก้านฉัตรและปล้องโฉนซ้อนชั้นกันขึ้นไป ส่วนยอดประกอบด้วยปล้องล่างบัวปลี บัวปลีคว่ำหงาย ปลียอดและฉัตร 5 ชั้น ซึ่งตั้งแต่งองค์ระฆังขึ้นไปจนถึงยอดเจดีย์และมีการทาสีทองโดยทั่ว

กุฏิที่พักสงฆ์

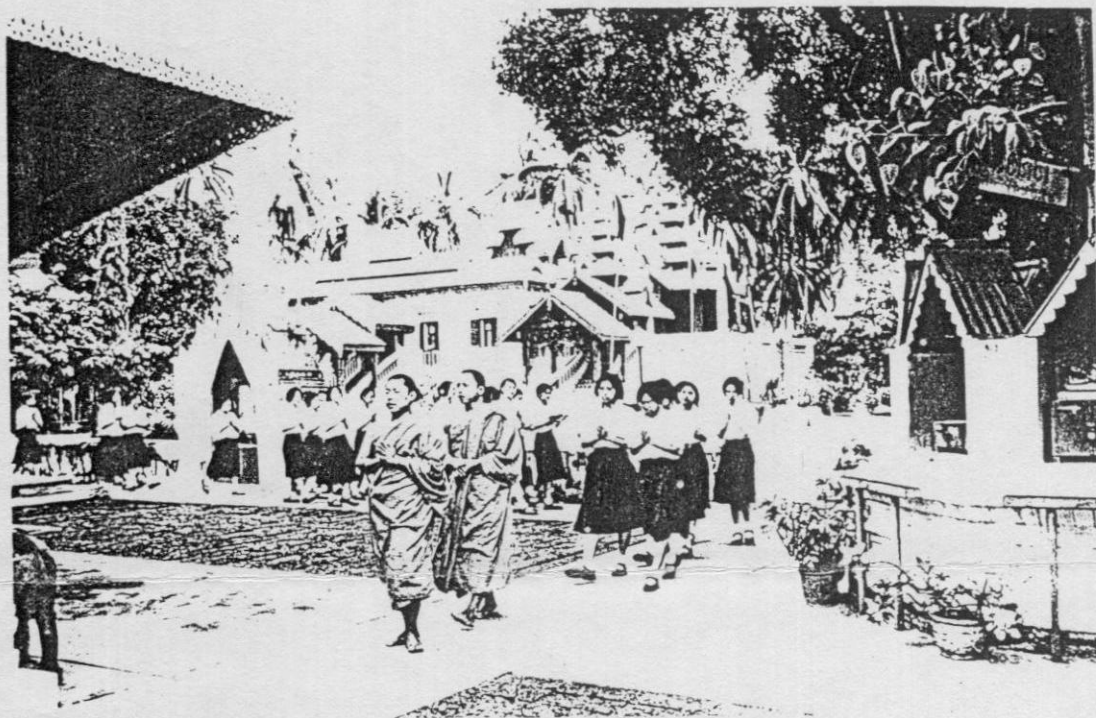
กุฏิหลังที่อยู่ทางด้านทิศเหนือเป็นกุฏิหลังเก่า สร้างถวายโดยพ่อเลี้ยงคูหม่องยีในปี พ.ศ. 2459 ถือเป็นกุฏิหลังหนึ่งที่มีความสำคัญในวัดศรีชุม ซึ่งมีรูปแบบที่ได้รับการผสมผสานระหว่างศิลปกรรมพม่าและศิลปกรรมแบบอังกฤษ โดยตัวอาคารเป็นสองชั้น ชั้นล่างจะซอยย่อยเป็นห้องเล็กห้องน้อยสำหรับเป็นที่พักสามเณรรวมไปถึงห้องน้ำด้วย ส่วนชั้นบนนั้นจะเป็นห้องสำหรับพระสงฆ์จำนวนหนึ่งห้อง มีห้องน้ำสองห้องและห้องครัวหนึ่งห้อง ส่วนตรงกลางของอาคารจะเป็นห้องโถงกว้างสำหรับใช้ประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมของสงฆ์ เช่น การทำวัตรสวดมนต์ การปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิเจริญภาวนา การเดินจงกรม ใช้เป็นสถานที่บรรยายธรรมะให้กับนักเรียนหรือประชาชนทั่วไป ๆ เป็นต้น ความโดดเด่นของอาคารหลังนี้อยู่ที่ลวดลายเพดานด้านบน บานหน้าต่าง บานประตู หน้าจั่วหลังคา การประดับฝ้า

อาคารที่มีการประดับตกแต่งด้วยลวดลายไม้แกะสลักเป็นสิ่งของและรูปสัตว์หิมพานต์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับดาราศาสตร์ และจักรวาลแบบพม่า ที่หาได้ยากในประเทศไทย

ซุ้มประตูโขงวัดศรีชุม

ซุ้มประตูโขงนั้นตั้งอยู่ด้านหน้าทางเข้าวัด 2 หลัง ด้านหลังวัด 1 หลัง และยังมีซุ้มประตูโขงขนาดเล็กตรงทางเข้าพระอุโบสถอีก 1 หลัง ซึ่งประวัติความเป็นมาของซุ้มประตูโขงทั้ง 4 หลังนี้ไม่ทราบปีที่สร้างแน่ชัด แต่คาดคะเนว่าน่าจะสร้างขึ้นพร้อมกันกับการสร้างของวิหารในปี พ.ศ. 2436 ซึ่งตรงกับสมัยเจ้าหลวงนรนาถไชยขวลิตผู้เป็นเจ้าครองเมืองลำปาง โดยมีคหบดีชาวพม่าชื่อ จอตะก่าอุโย พ่อเลี้ยงหม่องยี่ผู้เป็นลูกเขยและแม่เลี้ยงป้อมเป็นเจ้าศรัทธาในการก่อสร้าง สามารถแบ่งรูปแบบออกได้เป็น 3 แบบ คือ

แบบที่ 1 มีอยู่ 2 หลัง คือ ซุ้มประตูโขงด้านหน้าวัด โดยซุ้มที่ 1 เป็นซุ้มประตูทางเข้าเขตพุทธาวาส และซุ้มที่ 2 เป็นซุ้มประตูทางเข้าเขตสังฆาวาส (เป็นพื้นที่ที่มีพระสงฆ์อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น) สถาปัตยกรรมโดยทั่วไปขณะทำการสำรวจพบว่ามีส่วนงานปูนปั้นหักพังลงมาหลายชิ้น มีวัชพืชงอกขึ้นตามบริเวณฐานซุ้มและด้านบนของซุ้ม ทำให้ประตูโขงของวัดศรีชุมเกิดรื้อร้าว รอยแตกหักหลายจุดด้วยกัน อีกทั้งทางวัดได้มีการเจาะผนังซุ้มเพื่อติดตั้งโป๊ะไฟในปัจจุบัน นอกจากนั้นทางวัดได้ให้ทางชาวบ้านมาเช่าพื้นที่บริเวณด้านหน้าวัดในการตั้งเพิงขายของ ขายผลไม้ ซึ่งได้มีผลทำให้บดบังทัศนียภาพ ทำให้ซุ้มประตูโขงทางเข้าเขตสังฆาวาสด้านหน้าวัดถูกปิดไว้ตลอดเวลา อันทำให้งานศิลปกรรมนี้ค่อยๆ ค่อยๆ เสื่อมค่าลง

วัดศรีชุม Wat Sri Chum

ศรีชุม ในภาษาคำเมืองเหนือ แปลว่า ต้นโพธิ์

"Sri Chum" in northern Thai language means "Bodhi Tree"

วัดศรีชุม เป็นวัดพม่าที่ใหญ่ที่สุดในบรรดาวัดพม่าที่มีอยู่ในประเทศไทยทั้งหมด ๖๑ วัด สร้างราว พ.ศ. ๒๔๓๖ โดยคนหน่อดิชาวพม่าชื่อ หม่อง อู โย ซึ่งติดตามชาวอังกฤษเข้ามาทำงานป่าไม้ในประเทศไทย เมื่อตนเองมีฐานะดีขึ้น จึงต้องการทำบุญ โดยสร้างวัดศรีชุมขึ้น

จุดเด่นของวัดนี้อยู่ที่ วิหาร ซึ่งเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ สร้างแบบปราสาท ประดิษฐานพระพุทธรูปศิลปะพม่า ตัวหลังคาเป็นเครื่องไม้ยอดแหลม แกะสลักเป็นลวดลายสวยงามมาก ชุมคลุมบันไดทางขึ้น เป็นไม้แกะสลักฉลุโปร่ง ลวดลายพรรณพฤกษา ภายในวิหารมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระพุทธรูปประวัติ และภาพจำลองแผนผังของวัด

ศาสนสถานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ เจดีย์ใหญ่สีทอง ภายในบรรจุ พระบรมสารีริกธาตุ ที่อัญเชิญมาจากประเทศพม่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๑

This is the Biggest Burmese Buddhist Traditional Temple in Thailand and is known to have been built by a rich Burmese in 1890.

Important monuments to be found in this temple is a Golden Stupa enshrining Buddha relics brought from Burma in 1906.

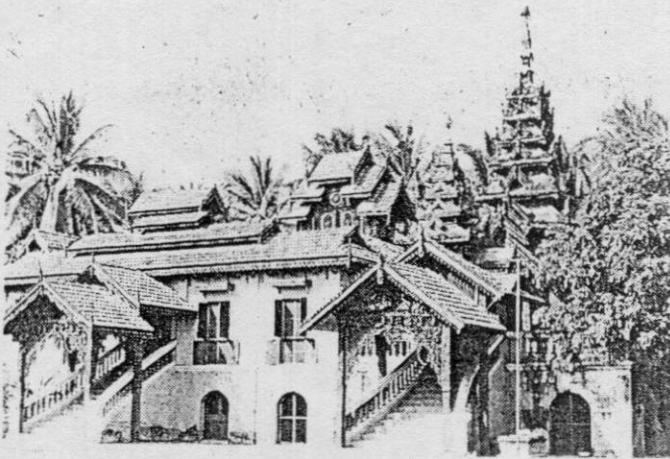
A Vihara (chapel) enshrining a Burmese-styled Buddha image. The chapel is constructed of wood and bricks, and has roof with pointed wooden eaves. The double-sided staircase alcove, articulately designed with perforations, are made of teak. Inside the chapel are mural paintings depicting scenes of the Lord Buddha's life as well as a draft of the temple's construction plan.

Wat Sri Chum, 198 Dhippawan Raod, Lampang City, Thailand 52100

The Biggest Burmese Buddhist Traditional Temple in Thailand

วัดศรีชุม 198 ถนนทิพย์วรรณ ตำบลสวนดอก อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง 52100

Telephone: +66-5422-3769 H/P: +66-1366-0487

ภาพวิหารปราสาทก่อนไฟไหม้เมื่อ พ.ศ. 2535

กำแพงล้อมรอบวัดศรีชุม จ.ลำปาง

บ่อน้ำ และต้นศรีมหาโพธิ์เท่านั้น ไม่มีภูมิ ไม่มีพระสงฆ์ เนื่องจากมีต้นศรีมหาโพธิ์ ล้อมรอบวัดอยู่หลายต้น จึงเป็นสาเหตุให้ชาวบ้านเรียกชื่อ “วัดศรีชุม”

ต้นศรีมหาโพธิ์ เรียกตามภาษาไทย ล้านานว่า “ศรี” ส่วนคำว่า “ชุม” มีความหมายว่า ชุมชุม ล้อมรอบ ดังนั้นเมื่อมีความหมายดังกล่าว จึงเรียกชื่อวัดตามภาษาพม่าว่า “หน่อง Nyaung (ศรี) - ไว้ว Wine (ชุม) - จอง Kyuang (วัด)”

ในสถานที่ซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของวัดเก่าก่อนนี้เอง จองคะกา อุโย (Kyuang Daga U Yo) กับพ่อเลี้ยง อุ หม่อง ยี (U Maung Gyi) และแม่เลี้ยงป้อม (Me Liang Pong) ได้ทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานุญาตจากเจ้าผู้ครองนครสมัยนั้น (เจ้าหลวงนันทไชยชวลิต พ.ศ. 2430-2440) แล้วจึงได้สร้างวัดศรีชุมขึ้นมาใหม่อีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2433 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. 2436

วิหารปราสาทหอสวดมนต์หลังกลางของวัด จองคะกา อุโย ได้สร้างขึ้นเป็นภูมิไวก่อน ในปี พ.ศ. 2443 ต่อมาพ่อเลี้ยง อุ หม่อง ยี ผู้เป็นลูกเขยได้สร้างขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยเปลี่ยนจากไม้มาเป็น

กุฏิติก ก่อด้วยอิฐถือปูน แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2444 วิหารปราสาทหอสวดมนต์หลังนี้สร้างขึ้นด้วยฝีมือสถาปัตยกรรมของชนชาติไต (ไทยใหญ่หรือเจียว) ซึ่งได้ข่างมาจากเมืองมณฑลเย่ ประเทศพม่า มาเป็นช่างสร้าง

วิหารปราสาทหอสวดมนต์ของวัดศรีชุมนี้เป็นไม้แกะสลักลวดลายละเอียด วิจิตรพิสดาร มีภาพจิตรกรรมฝาผนังลงรักปิดทองเรื่องพระพุทธรูปประวัติและภาพจำลองแผนผังของวัด เพดานเป็นไม้จำหลักโปร่งหลายชั้นประดับกระจกสี ลวดลายเพดานแต่ละช่องออกแบบต่างกันไปตามประตูเป็นแบบ 2 ชั้น ด้านในเป็นกระจกด้านนอกทึบเขียนลวดลายลงรักปิดทองเสาต้นใหญ่ๆ ลงรักปิดทอง ส่วนหัวเสาประดับกระจกสี บันไดทางขึ้นมีซุ้มประตูคลุมบันได ประดับด้วยฝีมือช่างแกะสลักสาหร่ายรวงผึ้งลวดลายไม้จำหลักพรรณพฤกษาและเทพยดา หลังคาซ้อนกันหลายชั้น แต่ละชั้นลดหลั่นกันถึง 7 ชั้น ขึ้นไปหาเรือนยอด ที่เรียกว่า ทรงพระยาธาตุ ขึ้นบนสุดประดับด้วยฉัตรทองคำงามระยิบตา

วิหารหอสวดมนต์หลังนี้ได้ถูกไฟ

ไหม้เมื่อ 16 มกราคม พ.ศ. 2535 กรมศิลปากรได้ทำการบูรณะซ่อมแซมขึ้นมาใหม่ โดยถ่ายแบบมาจากของเดิมทุกประการ แต่ก็อาจจะคงความเทียบเคียงของเดิมไม่ได้

ส่วนอุโบสถมณฑปจัตุรมุขทรงพระยาธาตุ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2444 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของวัด มีกำแพงล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง มีซุ้มกำแพงแก้วทางเข้า ก่ออิฐถือปูน หลังคาซ้อนกัน 3 ชั้น ลักษณะของอุโบสถมีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมและมีจตุรมุข หลังคาส่วนที่เป็นศูนย์กลางของจักรวาล (พระยาธาตุ) ซ้อนกัน 7 ชั้น ตั้งอยู่บนเสาไม้สักโบราณขนาดใหญ่ 4 ต้น ส่วนยอดประดับฉัตรทอง เหนือชายของหลังคาแต่ละชั้นตกแต่งด้วยโลหะฉลุลวดลาย ในส่วนของมุขทั้ง 4 ก็ทำหลังคาซ้อนกัน 5 ชั้นลดหลั่นกันขึ้นไป ที่ประตูทางเข้ามีลวดลายประดับกระจกสีเป็นลายเครือเถา ภายในอุโบสถประดิษฐานพระพุทธรูปแบบพม่าปางเสกผลไม้ หันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก เพดานอุโบสถประดับประดาด้วยเครื่องไม้ปิดทองประดับกระจกสีลวดลายอุบะที่นับว่าเป็นศิลปะ

ชั้นเลิศแห่งหนึ่งของภาคเหนือ นับว่าเป็นฝีมือช่างโบราณที่วิจิตรบรรจงยิ่ง

ด้านหลังของอุโบสถ มีพระบรมสารีริกธาตุ เป็นทรงกลมก่ออิฐถือปูนแบบมอญ-พม่า ที่มีขนาด สัดสวนสัมพันธ์กับขนาดของอุโบสถ รอบคอรระฆังมีลวดลายปูนปั้น ภายในประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่อัญเชิญมาจากประเทศพม่าเมื่อปี พ.ศ. 2449

วัดศรีชุม โบราณสถานศิลปะพม่าที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย 198 ถนนทิพย์วรรณ ตำบลสวนดอก อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

แอ่วเหนืออย่าลืมวัดศรีชุม ชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้าชมโบราณสถานศิลปะพม่าน่าศึกษา

ที่ประทับพักพิง

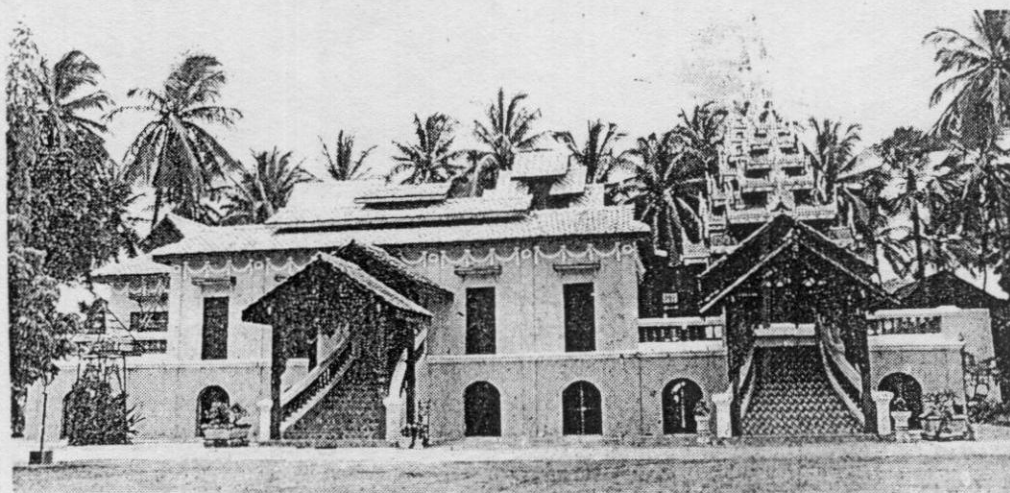
พระอธิการสิทธิโชติคุณ
พระสงฆ์ไทยรูปแรกที่ได้เป็น
เจ้าอาวาสวัดศรีชุม

อ. ไกร : ๓๗๖ :

วัดศรีชุม (เขามังกาย) โบราณสถาน
ศิลปะพม่าที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

Wat Sri Chum

The Biggest Burmese Buddhist
Traditional Temple in Thailand

วิหาร ปราสาท วัดศรีชุม หลังการปรับปรุง สันจบประมาณ 31 ด้านบาท

สารคดี...เรื่องน่ารู้จากทั่วสยาม

ศิลปะประเทศไทย

สวยที่สุดในประเทศไทย โบราณสถานศิลปะพม่า-มณฑล วัดศรีชุมเมืองลำปาง

ประวัติความเป็นมาของ
วัดศรีชุม เป็นโบราณ
สถานศิลปะพม่า อายุประมาณ
200 ปี เพียบพร้อมไปด้วยศิลปะ
พม่าที่ได้รับอิทธิพลและการเคลื่อนไหวทางศิลปกรรมที่ช่างพม่าซึ่ง
เคยตกอยู่ใต้อาณานิคมของอัง
กฤษมาเป็นเวลานาน แล้วนำมา
ถ่ายทอดโดยผสมผสานกับฝีมือ
และคติความเชื่อประจำชาติของ
ตน ผสมผสานกับศิลปะไทยใหญ่
(สถาปัตยกรรมโค) และล้านนาไทย

จองตะก่า อุ โย (Kyuang Daga U Yo) คหบดีชาวไทยใหญ่ (ชนชาติไต) กับพ่อเลี้ยง อุ หม่อง ยี่ (U Maung Gyi) บุตรชาย และแม่เลี้ยงป้อม บริบูรณ์ (Me Liang Pong) เป็นผู้สร้าง มีความประสงค์จะเผยแพร่ศิลปะวัฒนธรรมของชนชาติไต และให้เป็นที่ยอมรับยอมรับจากชาวไทยและเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษชาวไต และนางไม้ที่ฝังศพอยู่ตามต้นไม้ใหญ่ เพื่อเป็นการขอขมาโทษ พร้อมกับอุทิศให้คุ้มครองตนเองด้วย

การสร้างวัดในครั้งนั้น ได้นำช่างฝีมือมาจากมณฑลเย่ เมืองแห่งเจ็ดหางตอนเหนือของประเทศพม่ามาเป็นช่างก่อสร้าง การก่อสร้างแกะสลักลวดลายศิลปะที่งดงามมาก นับได้ว่าเป็นวัดไทยใหญ่ (สถาปัตยกรรมโค) ผสมพม่าที่สวยงามที่สุดและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย จึงได้รับโปรดเกล้าฯ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จมาเยี่ยมชม

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ส่งภัณฑกรศิลปากร ได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานและประกาศขอบเขตในปี พ.ศ. 2524 โดยมีสิ่งสำคัญที่อยู่ในเขตโบราณสถาน คือ วิหารปราสาทหอสวดมนต์ และ อุโบสถมณฑปจตุรมุขทรงพระยาธาตุ

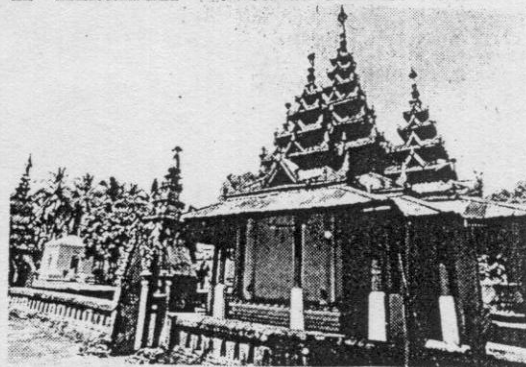
วัดศรีชุมเป็นวัดพม่าที่มีความวิจิตรงดงามเลิศหรู แสดงถึงความร่ำรวยและมั่งคั่งของผู้สร้าง เป็นวัดพม่าที่มีสภาพสมบูรณ์พร้อมกล่าวกว้างขวางวิหารปราสาทหอสวดมนต์ อุโบสถมณฑปจตุรมุขทรงพระยาธาตุ (Phraya That) พระบรมสารีริกธาตุเจดีย์ กุฏิสังฆสภา เวิ้งกุฏิและหลังคาคลุมทางเดิน กำแพงแก้วชั้นใน ที่ล้อมรอบอุโบสถมณฑปทรงจตุรมุข และพระบรมสารีริกธาตุเจดีย์ กำแพงวัดชั้นนอกและซุ้มประตูทางเข้าออกทั้ง 5 ด้านเป็นแบบอย่างพม่าทั้งสิ้น

วัดศรีชุม เป็นโบราณสถานศิลปะสถาปัตยกรรมของชนชาติไตพม่า "ที่สวยงามที่สุด, สมบูรณ์ที่สุด และใหญ่ที่สุด" ในบรรดาวัดพม่าที่มีอยู่ในประเทศไทยทั้งหมด 31 วัด จนถึงขนาดมีคำกล่าว "หากจะชมวัดพม่า ให้มาที่วัดศรีชุม"

วัดพม่า หมายถึง วัดที่สร้างโดยชาวพม่าหรือรูปแบบทางศิลปกรรม ทั้งใน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จมาเยี่ยมชม

พระอุโบสถหลังเก่าก่อนที่จะปรับปรุงบูรณะซ่อมแซม

รวมไปถึงพุทธลักษณะของพระพุทธรูป ซึ่งเป็นพระประธานของวัด "เป็นแบบพม่า" และในอดีตแม้จะมีการเจ้าวัดตลอดจนพระภิกษุสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ในวัดก็เป็นชาวพม่าที่เดินทางเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทย

วัดศรีชุม ตั้งอยู่เลขที่ 198 ถนนทิพย์วรรณ สีแยกศรีชุม-แม่ทะ ตำบลสวนดอก อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง 52100 โทรศัพท์/โทรสาร (054) 22-3769 การบริหารและการปกครอง ในระหว่าง พ.ศ. 2433-2541 เกือบ 110 ปีที่ผ่านมา ได้มีเจ้าอาวาสเป็นพระสงฆ์พม่าที่มีความรู้ทางพระธรรม พระวินัย ซึ่งทางรัฐบาลพม่า ได้จัดส่งมาทำการเผยแพร่พระพุทธศาสนา จำนวน 6 รูป

ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 พระอธิการสิทธิโชติกรณ์ (หลวงพ่อเลี้ยว) เป็นพระสงฆ์ไทยรูปแรกที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ให้เป็นเจ้าอาวาสวัดศรีชุม (มหานิกาย) รูปที่ 7 ได้ทำการบริหารและปกครองวัดศรีชุมให้เจริญรุ่งเรืองสืบมา ในพ.ร.บ. 2542 มีพระภิกษุสามเณรอยู่จำพรรษา 38 รูป และในพ.ร.บ. 2543 นี้ก็มีพระภิกษุสามเณรอยู่จำพรรษาจำนวน 38 รูปเช่นกัน ซึ่งเป็นพระสงฆ์ไทยจำนวน 9 รูป และพระสงฆ์พม่าจำนวน 29 รูป นับว่าเป็นการดีในการที่มีพระสงฆ์อยู่จำพรรษาเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาและบำรุงรักษาโบราณสถานและเสนาสนะ ให้มั่นคงถาวรสืบไป

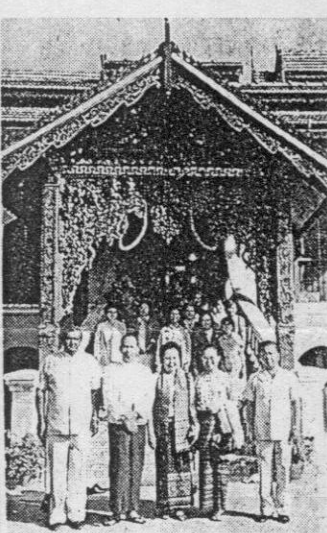
วัดศรีชุม เคยเป็นที่ตั้งของวัดเก่ามาก่อน แต่เดิมนั้นมีเพียง ศาลาหลังหนึ่ง

พระพุทธรูปปางเสกผลไม้

พระยาธาตุวิหารปราสาทวัดศรีชุม

คณะศรัทธาวัดศรีชุม เมืองลำปาง

พระอุโบสถมณฑปจตุรมุขทรงพระยาธาตุ